

8

Γνωστική Ψυχολογία II (ΨΧ 05)

Μεταγνώση και μεταγνωστικές διεργασίες

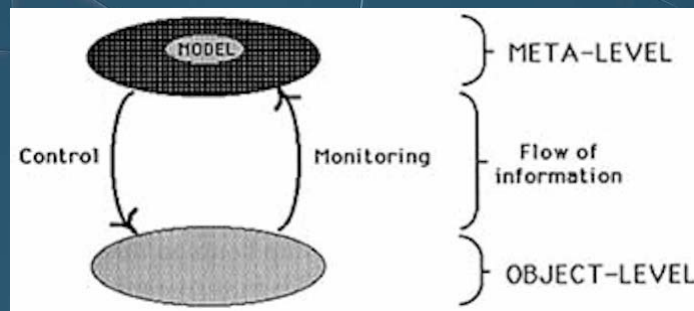
Μεταγνώση (1)

- ☛ **Cogito ergo sum** (Descartes, 1628)
- ☛ Ο όρος **μεταγνώση** χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη γνώση μας για τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε, θυμόμαστε, σκεφτόμαστε και ενεργούμε, με άλλα λόγια, τι γνωρίζουμε για το τι γνωρίζουμε.
- ☛ Ο όρος αρχικά χρησιμοποιήθηκε για να χαρακτηρίζει τις αλλαγές που συμβαίνουν στη διαδικασία του αυτοστοχασμού (self reflection) κατά τη διάρκεια της πρώιμης ανάπτυξης (Brown, 1978; Flavell & Wellman, 1977).
- ☛ Ένας πεντάχρονος μαθητής γνωρίζει τη γραμματική της γλώσσας που μιλάει (και εφαρμόζει τους περίπλοκους κανόνες της αποτελεσματικά), αλλά δεν είναι σε θέση να περιγράψει λεκτικά τη γνώση του στον ίδιο βαθμό που θα το κάνει 10 χρόνια μετά...

Χαρακτηριστικά της μεταγνώσης

- Οι Conant & Ashby (1970) διατύπωσαν το θεώρημα ότι «ο εγκέφαλος, προκειμένου να είναι αποτελεσματικός ως ρυθμιστής της μάθησης **πρέπει** να κατασκευάσει ένα μοντέλο του περιβάλλοντός του»

Μεταγνώση (2)

- Πρόκειται για ένα θέμα με αυτόνομο ενδιαφέρον αλλά ταυτόχρονα και μια έννοια που γεφυρώνει διαφορετικές περιοχές, π.χ. τη λήψη αποφάσεων και τη μνήμη, τη μάθηση και τα κίνητρα, τη μάθηση και τη γνωστική ανάπτυξη.
- Η πρώτη ερευνητική μελέτη θα πρέπει να τοποθετηθεί στη διδακτορική διατριβή του Hart στο Stanford το 1965 (σχετικά με την αίσθηση της γνώσης).

Μεταγνώση (3)

- Ο όρος «μεταγνώση» υιοθετήθηκε 10 χρόνια μετά από τον Flavell (1976) για να ερμηνεύσει εξελικτικά φαινόμενα στους τρόπους μάθησης και οργάνωσης της γνώσης στη μνήμη.
- Οι **μεταγνωστικές διαδικασίες** λαμβάνουν χώρα όταν αναλογιζόμαστε εάν ξέρουμε κάτι (**μεταγνωστική γνώση**), σε ποιες ενέργειες θα προβούμε (**μεταγνωστικές δραστηριότητες**), και ποια είναι η τρέχουσα γνωστική κατάσταση (**μεταγνωστική εμπειρία**).

Μοντέλο του Flavell

- Διαμορφώνοντας το μεταγνωστικό του μοντέλο ο Flavell (1979) καταλήγει σε τέσσερις τάξεις φαινομένων, σε τέσσερις μορφές που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους.
- Πρόκειται για:
 - τη μεταγνωστική γνώση,
 - τη γνώση των στόχων, ή έργων,
 - τη γνώση των ενεργειών και
 - τις μεταγνωστικές εμπειρίες.

Μεταγνωστική γνώση

- Η μεταγνωστική γνώση αναφέρεται σε όλα τα στοιχεία, παράγοντες και μεταβλητές που εμπλέκονται σε κάθε γνωστικό εγχείρημα και είναι δυνατόν να την επηρεάσουν,
 - όπως τα πρόσωπα, δηλαδή οι λύτες,
 - τα έργα, δηλαδή τα προβλήματα υπό επίλυση, και
 - οι στρατηγικές ή ενέργειες.
- Αναφέρεται στην αποθηκευμένη γνώση ενός ατόμου, τις πεποιθήσεις του σχετικά με τη φύση του εαυτού του αλλά και των άλλων ατόμων, τις ενέργειές του και την πορεία που θα ακολουθήσει κάτω από διάφορες συνθήκες, δηλαδή ποιες γνωστικές στρατηγικές θα επιλέξει για να πετύχει τους στόχους και ποιες μεταγνωστικές στρατηγικές θα χρησιμοποιήσει για τον έλεγχο της προόδου των γνωστικών λειτουργιών.

Γνώση των έργων & γνώση των ενεργειών

- Η **γνώση των έργων ή στόχων** αναφέρεται στην ενημερότητα που διαθέτει το άτομο για το πρόβλημα σε σχέση με τις γνωστικές λειτουργίες, αλλά και τις μεταγνωστικές, δηλαδή ένα σύνολο γνώσεων και εμπειριών που διαθέτει το άτομο για τη γνωστική του συμπεριφορά.
- Η **γνώση των ενεργειών** είναι η επίγνωση του ατόμου για τις μεθόδους που θα ενεργοποιήσει και τις πράξεις που θα εκτελέσει στο εγχείρημα της επίλυσης του προβλήματος.

Μεταγνωστικές εμπειρίες

- Οι **μεταγνωστικές εμπειρίες** αφορούν ένα σύνολο στοιχείων, αισθημάτων και συναισθημάτων, που μπορεί να είναι σύντομης ή μακράς διάρκειας και να λάβουν χώρα οποιαδήποτε στιγμή πριν ή μετά ή κατά τη διάρκεια του εγχειρήματος.
- Τέτοια είναι αισθήματα οικειότητας, κατανόησης, χρονικών απαιτήσεων, δυσκολίας, ευκολίας, ικανοποίησης, χαράς, λύπης, θυμού για τυχόν απροσδόκητους παράγοντες.

Τρέχοντα ζητήματα

- Έχουν μεταγνώση τα ζώα;
- Η μεταγνώση ως έλεγχος της αβεβαιότητας
- Αυτοπεποίθηση και μεταγνώση
- Συνειδητές και μη συνειδητές μεταγνωστικές διεργασίες
- Εφαρμογές της μεταγνώσης

